Muzeul Minovici (text de Petru Comarnescu)

Pe la 1905, cînd doctorul Nicolae Minovici, profesor de medicină legală, și-a construit vila în stil romînesc — aflată astăzi între Casa Scînteii și gara Băneasa — se ajungea cu greu în locurile acelea. Drumeții porneau într-acolo ca într-o adevărată excursie, iar trăsurile făceau mai multe popasuri. Odată ajunși la vilă, birjarii deshămau caii, lăsîndu-i să pască în voie pe pajiștile din preajma codrului ce înconjura vila. Doctorul Minovici locuia numai vara acolo. Iernile se circula anevoie și uneori lupii veneau nu numai prin locurile acelea, dar și pînă pe unde este astăzi arcul de triumf.

De la bun început, doctorul N. Minovici a construit acest lăcaș de arhitectură veche și de artă populară cu gîndul de a-l lăsa colectivității. Concepția de a face din casă și din tot ce cuprinde ea un centru de artă romînească, o așezare caracteristică pentru felul în care s-a trăit în epoca feudală și pînă pe la 1829—1848, cînd s-a accentuat și în țările noastre procesul de destrămare a societății feudale și de dezvoltare a celei burgheze, însemna o reacțiune împotriva cosmopolitismului. Dacă în literatură și în artele plastice legătura cu valorile pozitive ale trecutului, cu arta populară erau vii, datorită lui Alecsandri, Eminescu, Hașdeu și altora, sau datorită pictorului Grigorescu, în arhitectură se produsese o totală înstrăinare.

Lupta arhitectului Ion Mincu și a celor grupați spre sfîrșitul secolului trecut în jurul său, pentru a reînvia și a dezvolta arta populară și mai cu seamă arhitectura veche, își are răsunetul în felul cum s-a construit de către arhitectul Cristofi Cerchez vila lui Minovici de la șosea. Îmbinare de culă oltenească și de elemente ale arhitecturii brîncovenești (mai ales cerdacul sau „loggia"), vila Dr. N. Minovici a constituit pe vremea aceea un model de preluare a moștenirii culturale a trecutului.

Ceea ce constituie astăzi atracția Muzeului Minovici este, în primul rînd, faptul că obiectele aflate înăuntru sugerează vizitatorului felul de viață din epoca feudală. Mobilierul și numeroasele obiecte de artă populară sînt orînduite ca și cum s-ar locui și s-ar trăi acolo, iar nu înșirate documentar, fără atmosfera vie de odinioară. Aceasta și constituie interesul vizitatorilor din străinătate, care pot urmări în odaia oaspeților, în odaia de ospăț, în așa-numita „odaie a fetei de măritat", ca și în celelalte încăperi, felul cum se trăia odinioară. Obiectele mai mărunte, ca și covoarele, vesmintele, ceramica, nu sînt orînduite în vitrine, care le depărtează de viață, făcîndu-le piese de muzeu. De aceea, vila Minovici nu este propriu-zis un muzeu, ci reconstituirea unei case din trecut, cu toate obiectele și atmosfera interioară de odinioară.

Unele din obiectele de artă populară sînt autentice, altele reconstituite după modele vechi, căci noul curent de valorificare a artei populare a dat imbold la mulți artiști și meșteri să creeze diferite obiecte, de la ceramică la țesături. Din nefericire, aceștia nu au fost întotdeauna călăuziți de cunoașterea elementelor autentice, a adevăratului stil popular. E cazul lui Brumărescu, care a lansat în preajma primului război mondial, sub paravanul specificului național, acel mobilier șubred și caricatural, de obicei pirogravat, care a urîțit multe din interioarele mai modeste. Abia în zilele noastre, arta populară este valorificată în spirit științific și unele din atelierele și școlile noastre creează, în spiritul și cu adevărata tehnică a unei bune tradiții, obiectele de artă populară ce fac mîndria multor expoziții din țară și străinătate.

Spațiul nu ne îngăduie să analizăm bogatul cuprins al vilei Minovici, dar în încăperile orînduite cu logică și simțămînt pentru viața autentică a trecutului, găsim minunate exemplare de scoarțe oltenești și moldovenești (unul înfățișînd o pasăre de proporții mari pe craca unui arbore, este semnat „Simion Anioa, 1861"), țesături de-o neîntrecută frumusețe, cu păsări și flori stilizate, costume și marame de-o mare finețe, cojoace remarcabil împodobite, ceramică din toate regiunile, produse de naționalitățile

conlocuitoare (o farfurie din regiunea Sibiului, cu un porumbel și două flori, avînd marginile verzui și unele desene în cafeniu ne amintesc de coloritul lui Luchian), colecția de furci crestate cu ornamente de-o finețe egală cu cea a broderiilor, unele amintind podoabele circulare de pe jilțul lui Petru Rareș, altele cu un fel de ajur, datate de artistul țăran 1770, unele piese din paraclis, ca icoanele pe lemn făcute de meșteri din țară, cum a fost Ion Zugravul ot Ocna sau icoane pe sticlă dintre care trei sînt de-o neobișnuită frumusețe, părînd opera unui El Greco mai naiv, obiectele din vasta sufragerie unde olăria și crestăturile în lemn ca și țesăturile sugerează într-adevăr viața feudală — sînt exemplare de-o mare armonie, în care utilul este înfrumusețat. Aceste obiecte ar trebui cercetate mai temeinic de cei care ilustrează cărți, fac proiecte de scenografie sau valorifică pe alte căi viața trecutului și neîntrecutul simțămînt artistic — plin de măsură, armonie, simplitate ingenioasă — al poporului nostru.

Sînt și picturi de Nicolae Grigorescu și Satmary, care împlinesc atmosfera cuvenită. Colecția de ouă încondeiate este de-o mare bogăție și a fost recent cercetată de specialiști veniți anume pentru ea. Directoarea școlii de artă populară din Berlin, Gertrud Weinhold, a venit acum cîtva timp să studieze remarcabilele desene sau motive de pe ouă, lucrate în Bucovina, la Bran și în Teleorman, iar profesorul Wildhaber din Basel le-a prețuit îndeosebi, semnalîndu-le unor specialiști din alte țări.

Muzeul de artă populară Dr. N. Minovici face parte din locurile unde vizitatorii străini se opresc îndelung și cu viu interes. Rîndurile scrise în cartea muzeului de către oaspeții sovietici, americani, chinezi, englezi, francezi, coreeni sau din alte părți ale lumii, sînt un titlu de mîndrie pentru cultura țării noastre.

Construită în cărămidă aparentă, cu donjon și ferestre de-un gotic terțiar, casa în stil Tudor (din spatele muzeului) îmbrăcată în verdeață și avînd în față o minunată grădină, în care se perindă toate florile anului, este și ea muzeu. Puritatea și armonia construcției se vădește și în interiorul orînduit cu multă pricepere și gust. Aici găsim o bibliotecă în stil neo-clasic, din lemn de nuc, făcută în 1770 și care a fost adusă de la castelul Weilburg de lîngă Viena. Cărți rare, ca ediția originală în 70 de volume a operelor lui Voltaire, cu gravuri de Moreau le Jeune, o ediție germană din 1841 a lui Dickens, cu neasemuit de frumoase gravuri, ediția originală a lui Goethe în 26 volume din 1817, Istoria naturală a lui Buffon (1769) cu gravuri explicative, atrag pe bibliofili, ca și pe artiștii grafici. „Analele familiei de Aragon” din 1548 este de asemenea o carte rară.

Și aici tapiseriile flamande (una lucrată la Bruxelles în 1600 și semnată Iacob van Seghers, înfățișînd pe David și Betsabe, alta cu peisaj, lucrată la Utrecht), mobilierul toscan, picturile de Bronzino (înfățișînd pe Cosimo de Medici) și de van Lamschut (1510) sau naturile moarte datînd din secolul al XVII-lea, ori sculpturile în lemn policrome, caracteristice goticului, sînt orînduite nu ca într-un muzeu, ci redau atmosfera vie a unor vremi din trecut. Uriașul cămin florentin, minunata scară de lemn, vitraliile de un colorit discret și sobrele podoabe de lemn ale pereților, de-o albeață imaculată, toate concură la puternica impresie ce ți-o lasă interiorul atît de semnificativ orînduit, în care toate piesele sînt autentice și se îmbină într-o viziune armonioasă.

Petru Comarnescu, publicat în *Contemporanul*, nr. 27 (509), 1956 (pag. 80)

Muzeul Minovici

Pe la 1905, cînd doctorul Nicolae Minovici, profesor de medicină legală, şi-a construit vila în stil românesc — aflată astăzi între Casa Scînteii şi gara Băneasa — se ajungea cu greu în locurile acelea. Drumeţii porneau într-acolo ca într-o adevărată excursie, iar trăsurile făceau mai multe popasuri. Odată ajunşi la vilă, birjarii deshămau caii, lăsîndu-i să pască în voie pe pajiştile din preajma codrului ce înconjura vila. Doctorul Minovici locuia numai vara acolo. Iernile se circula anevoie şi uneori lupii veneau nu numai prin locurile acelea, dar şi pînă pe unde este astăzi arcul de triumf.

De la bun început, doctorul N. Minovici a construit acest lăcaş de arhitectură veche şi de artă populară cu gîndul de a-l lăsa colectivităţii. Concepţia de a face din casă şi din tot ce cuprinde ea un centru de artă românească, o aşezare caracteristică pentru felul în care s-a trăit în epoca feudală şi pînă pe la 1829—1848, cînd s-a accentuat şi în ţările noastre procesul de destrămare a societăţii feudale şi de dezvoltare a celei burgheze, însemna o reacţiune împotriva cosmopolitismului. Dacă în literatură şi în artele plastice legătura cu valorile pozitive ale trecutului, cu arta populară e-nău vii, datorită lui Alecsandri, Eminescu, Hăşdeu şi altora, sau datorită pictorului Grigorescu, în arhitectură se produsese o totală înstrăinare.

Lupta arhitectului Ion Mincu şi a celor grupaţi după sfîrşitul secolului trecut în jurul său, pentru a reînvia şi a dezvolta arta populară şi mai cu seamă arhitectura veche, îşi are răsunetul în felul cum s-a construit de către arhitectul Cristofi Cerchez, vila lui Minovici de la şosea. Îmbinare de casă olteneasă şi de elemente ale arhitecturii brîncoveneşti (mai ales cerdacul sau „logreia"), vila Dr. N. Minovici a constituit pe vremea aceea un model de preluare a moştenirii culturale a trecutului.

Ceea ce constituie astăzi atracţia Muzeului Minovici este, în primul rînd, faptul că obiectele aflate înăuntru sugerează vizitatorului felul de viaţă din epoca feudală. Mobilierul şi numeroasele obiecte de artă populară sînt orînduite ca şi cum s-ar locui şi s-ar trăi acolo, iar nu înşirate documentar, fără atmosfera vie de odinioară. Aceasta şi constituie interesul vizitatorilor din străinătate, care pot urmări în odaia oaspeţilor, în odaia de ospeţe, în aşa-numita „odaie a fetei de măritat", ca şi în celelalte încăperi, felul cum se trăia odinioară. Obiectele mai mărunte, ca şi covoarele, veşmintele, ceramica, nu sînt orînduite în vitrine, care le depărtează de viaţă, făcîndu-le piese de muzeu. De aceea, vila Minovici nu este propriu-zis un muzeu, ci reconstituirea unei case din trecut, cu toate obiectele şi atmosfera interioară de odinioară.

Unele din obiectele de artă populară sînt autentice, altele reconstituite după modele vechi, căci noul curent de valorificare a artei populare a dat îmbold la mulţi artişti şi meşteri să creeze diferite obiecte, de la ceramică la ţesături. Din nefericire, aceştia nu au fost întotdeauna călăuziţi de cunoaşterea elementelor autentice, a adevăratului stil popular. E cazul lui Brumărescu, care a lansat în preajma primului război mondial, sub paravanul specificului naţional, acel mobilier şubred şi caricatural, de obicei pirogravat, care a urîţit multe din interioarele mai modeste. Abia în zilele noastre, arta populară este valorificată în spirit ştiinţific şi unele din atelierele şcolile noastre creează, în spiritul şi cu adevărata tehnică a unei bune tradiţii, obiectele de artă populară ce fac mîndria multor expoziţii din ţară şi străinătate.

Spaţiul nu ne îngăduie să analizăm bogatul capitol al vilei Minovici, dar în încăperile orînduite cu logică şi simţămînt pentru viaţa autentică a trecutului, găsim minunate exemplare de scoarţe româneşti şi moldoveneşti (unul înfăţişînd o pasăre de proporţii mari pe creaca unui arbore, este semnat „Simion Anica, 1861"), ţesături de o neîntrecută frumuseţe, cu păsări şi flori stilizate, costume şi marame de o mare fineţe, cojoace remarcabil împodobite, ceramică din toate regiunile, produse de naţionalităţile conlocuitoare (o farfurie din regiunea Sibiului, cu un porumbel şi două flori, avînd marginile verzui şi unele desene în cafeniu ne amintesc de coloritul lui Luchian), colecţia de furci creştate cu ornamente de o fineţe egală cu cea a broderiilor, unele amintind podoabele circulare de pe jilţul lui Petru Rareş, altele cu un fel de ajur, datate de artistul ţăran 1770, unele piese din parcelis, ca icoanele pe lemn făcute de meşteri din ţară, cum a fost Ion Zugravul ot Ocna sau icoane pe sticlă dintre care trei sînt de o neobişnuită frumuseţe, părînd opera unui El Greco mai naiv, obiectele din vasta sufragerie unde oliile şi crestăturile în lemn ca şi ţesăturile sugerează într-adevăr viaţa feudală — sînt exemplare de o mare armonie, în care utilul este înfrumuseţat. Aceste obiecte ar trebui cercetate mai temeinic de cei care ilustrează cărţi, fac proiecte de scenografie sau valorifică pe alte căi viaţa trecutului şi neîntrecutul simţămînt artistic — plin de măsură, armonie, simplitate ingenioasă — al poporului nostru. Sînt şi picturi de Nicolae Grigorescu şi Satmary, care împlinesc atmosfera cuvenită. Colecţia de ouă încondeiate este de o mare bogăţie şi a fost recent cercetată de specialişti veniţi anume pentru ea. Directoarea şcolii de artă populară din Berlin, Gertrud Weinhold, a venit acum cîtva timp să studieze remarcabilele desene sau motive de pe ouă, lucrate în Bucovina, la Bran şi în Teleorman, iar profesorul Wildhaber din Basel le-a preţuit îndeosebi, semnalîndu-le unor specialişti din alte ţări.

Muzeul de artă populară Dr. N. Minovici face parte din locurile unde vizitatorii străini se opresc îndelung şi cu viu interes. Rîndurile scrise în cartea muzeului de către oaspeţii sovietici, americani, chinezi, englezi, francezi, coreeni sau din alte părţi ale lumii, sînt un titlu de mîndrie pentru cultura ţării noastre.

Construită în cărămidă aparentă, cu donjon şi ferestre de-un gotic terţiar, casa în stil Tudor (din spatele muzeului înbrăcată în verdeaţă şi avînd în faţă o minunată grădină, în care se perindă toate florile anului, este şi ea muzeu. Puritatea şi armonia construcţiei se vădeşte şi în interiorul orînduit cu multă pricepere şi gust. Aici găsim o bibliotecă în stil neo-clasic, din lemn de nuc, făcută în 1770 şi care a fost adusă de la castelul Weilburg de lîngă Viena. Cărţi rare, ca ediţia originală în 70 de volume a operelor lui Voltaire, cu gravuri de Moreau Le Jeune, o ediţie germană din 1841 a lui Dickens, cu neasemuit de frumoase gravuri, ediţia originală a lui Goethe în 36 volume din 1817, Istoria naturală a lui Buffon (1769) cu gravuri explicative, atrag pe bibliofili, ca şi pe artiştii gravicieni. „Analele familiei de Aragon" din 1548 este de asemenea o carte rară.

Şi aici tapiseriile flamande (una lucrată la Bruxelles în 1550 şi semnată Jacob van Seghers, înfăţişînd pe David şi Betsabe, alta cu peisaj, lucrată la Utrecht), mobilierul toscan, picturile de Bronzino (înfăţişînd pe Cosimo de Médici) şi de van Landshut (1510) sau naturile moarte datînd din secolul al XVII-lea, ori sculpturile în lemn policromat, caracteristice goticului, sînt orînduite nu ca într-un muzeu, ci redau atmosfera vie a unor vremi din trecut. Uriaşul cămin florentin, minunata scară de lemn, vitraliile de un colorit discret şi sobrele podoabe de lemn ale pereţilor, de o albeaţă imaculată, toate concură la puternica impresie ce ţi-o lasă interiorul atît de semnificativ orînduit, în care toate piesele sînt autentice şi se îmbină într-o vizibilă armonioasă.

Petru Comarnescu